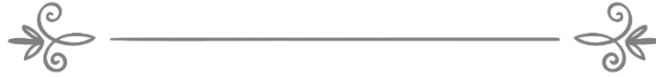

ንምንታይ ንጸውም? ካብ ጸም ዝርከቡ ጥቕምታት ኣገደስቲ ነገራት ክንፈልጦም ዝግበአና ብዛዕባ ጸም ሕግታት ናይ ጸም መን ንኸጸውም ግድነት ዘይኮኖ? ጸም ዘፍርሱ ነገራት ኣብ ግዜ ጸምካ እንተገበርካዮም ንጸምካ ዘይትንክፉ ፍቕዳት ዝኾኑ ነገራት

لماذا نصوم؟ وما هي فوائد الصوم؟ وما هي أحكامه؟ وما مفسداته؟ وعلى من يجب
الصيام؟ والأشياء التي يجب ان نعرفها في الصيام

< tigrinya - تجرينى - ቱሒዝቶ >

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

አገደስቲ ሐቅታት ብዛዕባ ጾም!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
  - ንምንታይ ንጸውም?
  - ካብ ጾም ዝርከቡ ጥቕምታት
  - አገደስቲ ነገራት ክንፈልጦም ዝግበአና ብዛዕባ ጾም
    - ሕግታት ናይ ጾም
    - መን ንኸጸውም ግድነት ዘይኮኖ?
    - ጾም ዘፍርሱ ነገራት
  - ኣብ ግዜ ጾምካ እንተገበርካዮም ንጾምካ ዘይትንክፉ ፍቕዳት ዝኾኑ ነገራት

ብመጀመርያ ነቲ ነዚ ናይ ሎሚ ዓመት ሮሞዳን ዘብጸሓና ልዑል ፈጣሪ ኣላህ (ሱብሐኒሁ ወተዓላ) ምስጋና ይብጸሓዮ፤ ነቲ ነዚ ዘለናዮ ናይ እስልምና ብርሃን ተሰኪሙ ካብ መንገዲ ጸላም ናብ መንገዲ ብርሃን ብሓይሊ ናይ ኣላህ ዝመረሐና ነብይና ሙሐመድ (ሰላላሁ ዓለይሂ ወሰለም)ን ንቤተሰቡን ንሰሓባን ንተኸተልቱን ኣማንን ሰላምን ካብ ኣላህ ይብጸሓዮም፤ ኣብዛ ሓጻር ጽሕፍቲ ብዛዕባ ጾም ኣሕጽር ኣቢሊ ክገልጽ እንከለኹ ካብቶም ክልተ ናይ እስልምና ምንጪ ዝኾኑ ቁርኣንን ሓዲስ ናይ ረሱል (ሰ.ዓ.ወ)ን ምርኩስ ብምግባር እዮ፤

ኣላህ ብመጀመርያ ክፈጠርና ከሎ ንዕላማ ከምዝፈጠረና ኣብ ቁርኣን ሓቢሩና፤ ንዕኡ ጥራይ ክንግዝኦ ኢሉ ከምዝፈጠረና ብንጹር መልኩ ገሊጹልና፤ ዝኾነ ነገር ብዘይ ዕላማ ኣይትግበርን እዮ፤ ኣላህ ድማ ንዓና ንደቂ-ሰባት ናብዚ ዓለም ኣምጺኡ ንኸንግዝኦ ምእንቲ ፈጠሩና፤

ሓደ ካብቲ ዓባይቲ ንኣላህ (ሱወ) ክንግዝኦ እንኸእለሉ መንገዲ ጾም እዮ፤ ኣላህ (ሱወ) ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል። “**ኣንቱም ዝኣመንኩም ከምቲ ነቶም ቅድኹም ዝነበሩ ኣህዛብ ጾም ዝኣዘዘኩዎም ንዓኸትኩም ውን ክትጸሙ ኣዚዘኩም ኣለኹ ምእንቲ ፍርሃት ረቢ ከተጥርዩ።**” ሱረተል በቕራ 2።183.

ካብዛ ልዕል ኢላ ዝተጠቐሰት ናይ ቁርኣን ጥቕሲ እዘን ዝሰዕባ ኣገደስቲ ነጥብታት ክንርዳእ ንኸእል።-

1. ኣላህ ናይ ጾም ጸውዒት ክገብር ከሎ ነቶም ዝኣመኑ እዩ ጸዊዒቱ ኣቅኒዕዎ፤ እቶም ዘይኣመኑ ግና ነዚ ጸውዒት እዚ ኣይምልከቶምን እዮ፤ ንሕና ድማ ኣልሓምዱሊላህ ካብቶም ናይ ኣላህ ልግሲ ዝተዓደልና ኣመንቲ ምዃና ድማ ልዑል ምስጋና ከነብጽሖ ይግበአና፤

2. ጾም ንጻና ናይ ኑብይ ሙሐመድ ህዝቢ ጥራይ ዝተኣዘዘ ሓድሽ ትእዛዝ ዘይኮነ ቅድሚና ዝነበሩ ኣህዛብ'ውን ብመንገዲ ኑብያቶምን ናብኣም ዝወረደ ቅዱስ መጻሓፍትን ኣቢሉ ኣላህ ክጸሙ ኣዚዝዎም ከምዝነበረ ክንርዳእ ንኽእል፤

3. ጾም ናይቲ መሬትን ሰማይን ዝፈጠረ ክኢላ ኣላህ ትእዛዝ ምጻኑ ክንርዳእ ንኽእል።። ንሕና ሰብ ንዘውጸኦ ሕግታት ከማን ተማእዚዝና ንኺይድ ዘለና ናይ ኣላህ ድማ ብዝያዳ ክንእዘዘን ከነተግብሮን ይግባእና፤

4. ኣብ መወዳእታ እቲ ቐንዲ ናይ ጾም ውጽኢት ድማ ተቐዋንምርካብ እዩ።።

• ተቐዋ ክበሃል ከሎ ኣብ ቁርኣን 3 ትርጉም ሒዙ ንረኽቦ።-

◦ ፍርሓት ናይ ኣላህ (ሱወ) ማለት እዩ።

◦ ተምበርካኽነትን ምእዙዝነትን ንሓደ ፈጣሪ ኣላህ ማለት እዩ።

◦ ልብኻ ኮነ ተግባራትካ ካብ ናይ ኩሉ ዓይነት ዘንቢ (ሓጥያት) ነጻ ምግባር ማለት እዩ፤ ነዘን ሰለስተ ዘማልኦ ሰብ ተቐዋ ኣለዎ ንብሎ፤

ስያም(ጾም) እንታይ ማለት እዩ? እንታይ ዓይነት ጥቕምታት ከ ኣለዎ?

ስያም ማለት ናይ ዓረብኛ ቋንቋ ኮይኑ ኣብ እስልምና ካብ ቅድሚ ጸሓይ ምንራቕ ጀሚርካ ክሳብ ትዓርብ ዘሎ ጊዜ ካብ ንጾም ዘፍርሱ ነገራት ምርሓቕ ማለት እዩ፤ ንሳቶም ድማ። መግቢ። መስተ። ምስ ሰበይትኻ ርክብ ምፍጻም። ካብ ሕማቕ ዘረባን ተግባራትን ምርሓቕ የጠቓልል፤

ልክዕ ከም ስግደት (ሰላት)። ሓጅን ሸሃዳን። ጾም ሮሞዳን'ውን ሓደ ካብቲ ዓንዲ ናይ እስልምና እዩ፤ ወርሒ ሮሞዳን ካብተን ካልኣት ኣዋርሕ ፍሉይ ዝገብራ ብልጫታት ኣለዎ።-

- እቲ ቐዋም ናይ ወድ ሰብ ኮይኑ ክገልግል ካብ ኣላህ ናብ ናይ መወዳእታ ኑብይ ሙሐመድ (ሰዓወ) ዝወረደ ናይ መጨረሻታ መጽሓፍ ቁርኣን። ካብ ኣላህ ናብ ለውሓል ማህፉዝ ኣብ ግዜ ሮሞዳን እዩ ወሪዱ፤

- ሮሞዳን ክጅምር ከሎ መዓጹ ናይ ጀና ይኸፈት። መዓጹ ናይ ገሃነም ይዕጹ። ሰይጣውንቲ ድማ ይእስሩ።

- ኣብ ሮሞዳን ከምቲ ዝድለ ኣገባብ ናይ ጾም ጌሩ እሞ ድማ ካብ ኣላህ ብልቢ ኣጅሪ ደልዩ ዝጸመ ናይ ዝሓለፈ ዘንብታቱ ይድምሰሱ፤

- ኣብ ነፍሲ ወከፍ ምሽት ናይ ወርሒ ሮሞዳን ከኣ ኣላህ ካብ ናይ ሓዊ ገሃነም መቐጸዕቲ ነጻ ዝኾኑ ሰባት ብተግባሮም ይመርጽ፤ ስለዚ ወርሒ ሮሞዳን ደቂሰባት ካብ ሓቕ ገሃነም ነጻ ክኾኑ ዕድል ዝረኽቡሉ ወርሒ እዩ፤

- ኣብ ወርሒ ሮሞዳን ሓንቲ ለይቲ ኣላ ለይለታል ቐድሮ ትበሃል ካብ 1000 ወርሒ ዝበለጸት። ብጀካ ኣብ ሮሞዳን ኣብ ካልእ ኣይትርኩብን እዩ፤

- ኣብ ወርሒ ሮሞዳን ሱና ከም ፈርዲ። ፈርዲ ድማ ከም 70 ፈርዲ ብተዓጻጻፊ ኣጅሪ ዝምዝገበሉ ወርሒ እዩ፤ ንኣብነት ሓንቲ ሰላት ክንዲ ናይ 70 ሰላት ኣጅሪ ይወሃበካ፤

- ኣብ ወርሒ ሮሞዳን ኣላህ ንሙእሚን ዝህቦ ናይ ጾም ዓስቢ ካብ ናይ ካልእ ዒባዳ ዝተፈልየ እዩ፤ ኣላህ ይብል። “ኩሉ ተግባራት ወድሰብ ንዕኡ እዩ። ጾም ግን ናተይ እዩ ኣነ እዩ ድማ ዓስቡ ዝኸፍሎ”፤

– ሮሞዳን ኣብ መጀመርታ ራሕማ ዝርከቦ። ኣብ ማእከሉ መቐፊራ ዝዕደለሉ። ኣብ መወዳእትኡ ድማ ካብ ሃዊ ገሃንም ነጻ ዝበሃለሉ ወርሒ እዩ፤

ንምንታይ ንጸውም?

ብተፈጥርኡ ወዲ ሰብ ኩሉ ግዜ ነቲ ዝገብሮ ነገራት ንምንታይ እየ ዘተግብሮ ዘለኹ ኢሉ ናይ ምሕታት ባህርይ ኣለዎ፤ ጸም ድማ ንምንታይ ይጸውም ኢሉ ክሓትት ይኸእል እዩ፤ መልሲ ናይዛ ሕቶ እምበኣር ብሕጽር ብዝበለ መልኰ ንሕና ባሮት ናይ ኣላህ ስለዝኾና ነቲ ኣላህ ዝኣዘዘና ናይ ጸም ትእዛዝ ንምትግባር እዩ፤ ስለዚ ንጹር ዝኾነ ናይ ኣላህ ግበሩ ዝበል ብመንገዲ ነብዩና ሙሓመድ (ሰዓወ) ኣቢሉ ስልዘተኣዘዝና ንምትግባር እዩ፤ ካብኡ ሓሊፉ ካልእ ኣማራጺ ስለዘይብልና፤ ምኽንያቱ ኣስላማይ ማለት ኩሉ እንትናኻ። ሓሳብካን ድልየታትካን ንናይ ኣላህ ድልየታትን ትእዛዛትን ምንብርካኽ ማለት እዩ፤ ኢሰላም ማለት ብቋን

ኢብን ዑመር ዝተባህለ ሰሓቢ ካብ ረሱል (ሰዓወ) ከምዚ ክብሉ ሰሚዑ ይብሉ።

እስልምና ኣብዘን ሓሙሽተ ዓንድታት ዝቐመት እያ፡-

1. ብጅካ ሓደ ኣላህ ካልእ ፈጣሩ ከምዘየለ። ሙሓመድ (ሰዓወ) ድማ ናይ መወዳእታ ልኡኽን ባርያ ናይ ኣላህን ምጂኑ ምምስካ።
2. ኣብ መዓልቲ ሓሙሽተ ግዜ ስግደት (ሰላት) ምስጋድ።
3. ካብቲ ኣላህ ዝሃበካ ገንዘብ ድማ ምምጽዋት (ዘካት ንድኻታት ምሃብ)
4. ኣብ ዓመት ሓንቲ ወርሒ ሮሞዳን ምጻም።
5. ኣብ ሂወትካ ሓደ ግዜ ሜካ በጺሕካ ናይ ሓጅ ኣገባብ ምፍጻም (ዓቕሚ ምስዝህልወካ)፤ ስለዚ ንሕና ኣስላም ኮይና ባሮት ናይ ኣላህ ካብ ኮና ነቲ ናቱ ትእዛዛት ካብ ምትግባር ሓልፍና ካልእ ኣማራጺ የብልናን፤ ኣላህ (ሱወ) ኣብ ቁርኣን ብመንገዲ ረሱል (ሰዓወ) ጌሩ ዝሃበና ፍቃድን ዝኣዘዘና ትእዛዛትን ተመሊሱ ንዓና ዝጠቅም ምጂኑ ክንዝንግዕ የብልናን፤ ምኽንያቱ ኣላህ ኣብ ቁርኣን ኩሉ ጸጸቡቐ ኣፍቂደልኩም ኩሉ ከኩፍኡ ድማ ከልኪለኩም ይብል፤ ነገራት በቲ ናትና ናይ ደቂ ሰባት መምዘኒ ክንርእዮ እንተፈቲና ንዓና ዝጎድኣና መሲሉ ዝረኣየና ጠቓሚና ሙጂኑ ድሒሩ እዩ ዝርደኣና፤ ንኣብነት ንምጥቃስ መስተ ጥቁም ክነሱ። ርወየት ዝህብ ሓንጎልካ ዘረሳርስ ኮይኑ ዝረኣየና ኣላህ ግን ከልኪሉና ምኽንያቱ ካብ ጥቕሙ ጉድኣቱ ስለዝዓቢ፤ ምስ ሰኽርካ ናይ ስድራ ምብትታን ይመጽእ። ምስ ሰባት ትበኣስ። ዘይተደልየ ሓራም ትፍጽም። ነብሲ ሰብ ተጥፍእ። ክብረትካ ይቐንጠጥ

ካብ ጸም ዝርከቡ ጥቕምታት

ካብ ጸም ዝርከቡ ጥቕምታት ኣዝዮም ብዙሓት እዮም። ገለ ካብኦም ንምጥቃስ ዝኣክል፡-

1. ናይ መንፈስ መግቢ እትረኽቡሉ ወርሒ እዩ፤ ኣብ ወርሒ ሮሞዳን ብዝያዳ ናብ ኣላህና ቀሪብና ምእንቲ ናይ ኣላህ ፍቶት ንምርካብ ንኹሉ ስጋዊ ድልየታትና ነጺግና መንፈሳዊ መግቢ ንረኽቡሉ ወርሒ እዩ፤ ቁርኣን ብምቕራእ። ሓሙሽተ ወቕቲ ሰላት ብግቡእ ብምምላእ። ተራዊሕ ብምስጋድ። ለይቲ ተሲእካ ብምስጋድን ዱዓ ብምግባርን ናብ ረቢ (ሱወ) ኣበርቲዕና መንፈስና ንምግባሉ ወርሒ እዩ፤
2. ናይ ተቐዋ ወርሒ እዩ። ካብ ኩሉ ዝዓበየ ናይ ጸም ጥቕሚ ተቐዋ ተጥርየሉ ወርሒ እዩ።። ከምቲ ኣብ መጀመርያ ጥቕሲ ተገሊጹ ዘሎ ቀንዲ ዕላማ ናይ ጸም ንሱ እዩ፤ ምኽንያቱ ኣብ ግዜ ጸም ንሓደ ኣላህ ከተሓገስ ክትበል ካብቲ ኣላህ ሓላል ኢሉ ፍቂድ ዝገበሮም ነገራት

ክትክልክል እንተደኣ ክኢልካ። ካብቶም ሓራም ዝኾኑ ነገራት ንክትክልክል ነብስኻ ዓቢ ትምህርቲ ቀሲማ ፍርሃት ናይ ኣላህ ኣማዕቢላ ትወጸሉ ወርሒ እዩ። ልክዕ ከምቲ ንዝኾነት ማሺን ኣብ ዝተወሰነ ግዜ ነቲ ዝመረተ ክፋላ ግሮሶን ዘይትን ጌርና ነሐድሶን ናይ ላቫጅ ሰርቪስ ንገብረሉ። ነዛ ነብስና ድማ ሓንሳብ ኣብ ዓመት ኣብ ወርሒ ሮሞዳን ዝተባህለት ጋራጅ ኣእቲና ዘድሊ ናይ መንፈሳዊ ላቫጅ እንህበላ ዓባይ ወርሒ እዩ።

3. **ነብስኻ ትቐጽዓሉ ወርሒ እዩ።** ከብድኻ ኣብ ዝመልኣሉ ግዜ ኩሉ ኣካላትካ ድልየታቱ ከማልእ ናብ ሓራም ዝኾኑ ተግባራት የቋምት። ኣብ ግዜ ጾም ግን ከብዲ ምስ ጠመየት ኩሉ ኣካላትካ ካብ ሕማቕ ተግባራት ተኸልኪሉ ናብ ናይ ኣላህ ትእዛዛት ኣብ ምትግባር ክቐንዕ ኣየጸግሞን፤ ጾም እምበኣር ንናይ ሰይጣንን ናይ ነብስኻን ፊተነ ክትስዕር ይሕግዝ።
4. **ጥምይ ከምዘሎ ተስተብህለሉ ወርሒ እዩ።** ኣብ ግዜ ጾም ከብድኻ ምስ ጠመየት ብዙሓት ሰባት ጠምዮም ዝበልዕዎ ዝሰኣኑ ሰባት ከምዘለዉ ኣስተብህልካ እቲ ዝግበኣካ ሓልዮትን ሓገዝን ክትገብረሎም ከምዘለካ ተስተብህል። ከምቲ ኣብ መጓዳዝያ ተወጢሑ ዝኸይድ ሰብ ናይቲ ብእግሩ ዝኸይድ ዘሎ ሰብ ድኻም ዘይርደኦ። ጾምዓይ ድማ ኣብ ነብሱ ጥምየት ምስ ፈተና ናይ ካልኣት ሃለዎት ይፈልጥን ድኻ ሓገዝ ዘድልዮ ሰብ ከምዘሎን የስተብህል ።።
5. **ናይ ሓድነት መረጋገጺ እዩ።** ጾም ድማ ናይ ኩሎም ኣመንቲ እስልምና ኣብ ዓለም ዝርከቡ ሓድነት መርኣያ እዩ። ኩሎም ብሓደ ይጸሙ ብሓደ ድማ የፍጥሩ ንሓደ ኣላህ ድማ ይግዝኡ።። እዚ ጥቕሚ እዚ ኣብ ኩለን ዕንድታት ናይ እስልምና ይንጸባረቓ። ሸሃዳ ናይ እምነት ሓድነት። ሰላት ናብ ሓደ ቁብላ ወይ ኣንፈት ጌርካ ምስጋድ። ሓጅ ኣብ ሓደ መኣከቢ ቦታ ምእካብን ቀንዲ መርኣያ ናይ ሓድነት እስልምና እዩ።
6. **ናይ ምትእኻኻብ ወርሒ እዩ።** ኣብ ግዜ ሮሞዳን የሕዎት ዝተኣኻከብሉ ብሓደ ኮይኖም ንኣላህ ዝግዝእሉ ዓቢ ናይ ዒባዳ መድረኽ እዩ። ነሕዎትካ ኣብ መስጊድ ኮነ ኣብ መኣከቢ ቦታታት ረኺብካ ብዛዕባ እስልምና ክትነግሮም ዕድል ትረክበሉ ኣጋጣሚ ከም ምጳኑ መጠን ድማ ነቶም ንነዊሕ ግዜ ካብ መንገዲ ኣርሒቆም ዝነበሩ የሕዎት ብልዙብ መልክዕ ስብከት ትገብረሎም።
7. **ናይ ጥዕና ወርሒ እዩ።** ከምቲ ናይ ጥዕና መጽናዕትታት ዝሕብርዎ። ዳርጋ ብዙሕ ዓይነት ሕማማት ቀንዲ ጠንቁ ካብ ምግቢ ዝመጽእ ምጳኑ እዮም ዝገልጹ። ኣብ ወርሒ ሮሞዳን ካብ መግቢ ተቆጢብካ ኣመጋግባኻ እንተሰሪዕካ ምሉእ ጥዕና ንክትረክብ ዝዓበየ ተኸእሎ ኣሎ። ግን ኣብ መብዛሕትና ዝራኣይ ጌጋ ግን ኣብ ግዜ ሮሞዳን ብፍላይ ድማ ኣብ ግዜ ፉጡር ነህልኹ መግቢ ኣንጻር ናይቲ ክኾኖ ዘለዎ ምጳኑ እቲ ዕላማ ይሰሓት።
8. **ሰብሪ፡ ተጻዋርነትን ነብሰ-ምቁጽጻርን ተጥርየሉ ወርሒ እዩ።** ኣብ ግዜ ጾም ነብስና ትደልዮ ኩሉ ከልኪልና ጥምየት። ጽምእን ስምዒታትናን ተቆጻዊርና ስለንወዕል። ነብስና ዓቢ ናይ ሰብሪ ትምህርቲ ቀሲማ ትወጽእ ማለት እዩ። ብተወሳኺ ትሕትና። ስነስርዓትን ተምበርካኽነት ንሓድ ኣላህን ትመሃረሉ እዩ።
9. **መጠን ኣልቦ ዝኾነ ኣጅር ዝርከበሉ ወርሒ እዩ።** ጾምዓይ ካብ ኣላህ ብዘይ መጠን መቐጻሪ ዘይብሉ ንሱ ጥራይ ዝፈልጦ ኣጅሪ ይረክብ።
10. **ዱዓ ቅቡል ዝኾነሉ ወርሒ እዩ።** ኣብ ግዜ ጾምካ ዝገበርካዮ ዱዓ ካብ ኣላህ ተቐባልነት ትረክብ። ዱዓኽእ ተሰሚዑ ኣብቲ ኣላህ ዝደልዮ ግዜን ኩነታትን ድማ ናይ ዱዓኻ ቅጽኢት ትረክብ።
11. ጾምዓይ ክልተ ሓጎስ ኣለዎ። ጸይሙ ውዒሉ ከፍጥር ከሎን ኣብ የውመልቅያም ናይ ዝጾም ዓስቢ ካብ ኣላህ ክረክብ ከሎን።
12. **ጾም ዋሕስ እዩ።** ጾም ኣብቲ ናይ መወዳኦታ መዓልቲ ናይ ፍርዲ ግዜ ንጾምዓይ ይዋሓሶ። “ኣ ኣላህ ካብ መግቢ። መስተን ካልእ ድልየታቱን ከልኪለዮ ውዒለ እየ እም

ከዋሐሶ አፍቅደለይ” ይብላል።። ንጸዋማይ ከአ ኣብ የውመልቅያማ ከም ሓያል ድርጊ ኮይኑ ካብ ናይ ሓዊ ጀሃነም ሓዊ ይከላኸለሉ፤

ሓንቲ መዓልት ንኣላህ ኢልካ ዝጸምካዮ ኣላህ ኣብ የውመልቅያማ ክንዲ ናይ 70 ዓመት መንገዲ ርሕቀት ካብ ጀሃነም የርሕቀካ፤ ሓንቲ መዓልት ንኣላህ ኢልካ ዝጸምካዮ እሞ ድማ እታ መዓልቲ ናይ መወዳእታ ናይ ሂወትካ ጊዜ እንተኮይና ኣላህ ንጀና የእትወካ።። ኣብ ጀና ድማ ረያን ትበሃል ኣፍደገ ኣላ ብጀካ ጸወምቲ ካልኣት ዘይኣትወዎ ኣብ የውመልቅያማ ጸዋማይ ቦታ ማዕጾ እቲኣ ይኣቱ።። ናይ ጸዋማይ ናይ ኣፉ ሽታ ድማ ኣብ የውመልቅያማ ኣላህ ካብቲ ናይ ጀና ጨና (ሚስክ) ዝበለጸ ይገብረሉ።።

ኣገደስቲ ነገራት ክንፈልጦም ዝግበኣና ብዛዕባ ጸም

– ብሓፈሽኡ ጸም ኣብ ክልተ ዓይነት እዩ። ንኸትጸምም ግድነት ዝኾኑኻን እንተጸምካዮም ፍትዋትን ተባሂሎም ከኣ ይጽውዑ፤ እቲ ግድነት ጸም ንብሎ ኣብ ሮሞዳን ንወርሒ መመላእታ ንኸንጸም ዝተእዘዝናዮ ክኸውን ከሎ። እቲ ፍትው ዝበሃል ዓይነት ጸም ግን ብወለንታኻ ትጸም ጸም እዩ፤ ኣብ ሰሙን ክልተ ጊዜ ሶኒን ሓሙስን። ሰልሰተ ግዜ ኣብ ወርሒ። ኣብ ግዜ ዓረፋ ናይ ሓጅ ዝጽወም ኣብነት ናይ ፍቱዋት ዓይነታት ጸም እዮም፤

– ኣብ ግዜ ሮሞዳን ድማ ኣሹሑር ዝኾነ ክንበልዕ በረካ ከምዘለዎ ክንፈልጥ ይግበኣና። ወላ ሃንቲ መዓነ ማይ ስቲና ወይ ተምሪ በሊዕና ንድቅስ። ብዝተኻእለ መጠን ድማ ናብ ኣሱብሒ ዝቀረበ ጌርና ኣሹሁር ከነድንግያ ይምረጽ።

– ፍጡር ከይነድንጊ ብዝተኻእለ መጠን ጊዜኣ ምስ ኣኸለት ከይተዶናገና ከነፍጥር።

– ከምቲ ኣብ ሓዲስ ኣገባብ ኣፈጣጥራ ተገሊጹ ዘሎ ኣብ ግዜ ፍጡር ድማ እንተተረኺቡ ብጥሉል ተምሪ። እንተዘየሎ ብንቁጽ ተምሪ። እንተዘየሎ ድማ ብማይ ከነፍጥር ፍቱው ይኸውን። ከተፍጥር ከለኻ ድማ ዝበሃል ዱዓ ትብል “እቲ ጸምኣት ረውዩ። መትንታት ተዓንጊሉ። ፍረ ጸማ ናይ ጸም ካብ ኣላህ ድማ ርጉጽ እዩ ኢንሻላህ።”

– ኣብ ግዜ ጸም ካብ ኩሉ ረቢ ዝጸሎኡም ተግባራት ክትክልክል ኣለካ።። ዝጸመ ሰብ ካብ ኩሉ ዓይነታት ዘንቢ ክኸልክል ኣለዎ፤ ካብ ሕምየታ። ጸርፊ። ሓሲኻ ምብኣስ። ዘይድልዩካ ካብ ምርእይን ምስማዕን። ንሱብ ምዕማጽ ኮታ ካብ ኩሉም ዓይነታት ንዳእቲ ሕማቅ ተግባራት ክትቁጠብ ይግባእ፤ እቶም ዘይተቆጠቡ ብጀካ ጥምየትን ጸምእን ካልእ ጥቅሚ ዘይረኽቡሉ ሰባት ከይትኸውን ምጥንቃቅ፤

– ጠምየ እዩ ውዲለ ኢልካ ብዙሕ ዘይምብላዕ።።

– ኣብ ግዜ ሮሞዳን ድማ ብተዓጻጻፊ ሰብ ምሕጋዝን ብዘለካ ዓቕሚ ምድጋፍን ካብቲ ከምልጠና ዘይብሉ ዕድል እዩ ምኽንያቱ ኣብዚ ናይ ራሕማ ዝኾነ ወርሒ ሓሰናት (ጽድቂ) ዝተዓጻጻፈሉ ወርሒ ስለዝኾነ፤

– ኣብ ግዜ ፍጡር ድማ ዱዓ ከተብዝሕ፤ ከምቲ ረሱል (ሰዓወ) ዝበልዎ። “መሳርሒ ናይ ሙእሚን ዱዕእ እዩ፤” ኣብ ካልእ ሓዲስ ድማ ረሱል (ሰዓወ) ከምዚ ይብሉ። “ዱዓ ሓንጎል ናይ ዒባዳ እዩ፤”

ሕግታት ናይ ጸም

ልክዕ ከምቶም ካልኣት ዓይነታት ዒባዳ። ጸምውን ናቱ ዝኾነ ሕግታትን ደንብታትን ኣለዎ፤

መን ንኸጸውም ግድነት ይኸኖ?

ኣብ እስልምና እዞም ዝሰዕቡ ሰባት ንኸጸሙ ግድነት ይኸውን። እንተዘይጸይሞም ግን መቅጻዕቲ ካብ ኣላህ ኣለዎም ማለት እዩ። ንሳቶም ከኣ።- —

- ዓቕሚ ኣዳም ዝበጸሐ (ዘይበጽሑ ሰባት ግን ክለማመዱ ቀስ ኢሎም ክጸሙ ይኸእሉ እዮም)
- ኣስላማይ ወይ ኣስላመይቲ ክኸውን ኣለዎ ምኸንያቱ ኣላህ ነቶም ዝኣመኑ እዩ ጾም ፈርዲ ጌርሎም ዘሎ።
  - ኣእምሩኡ ብግቡእ ዝፈልጥ (ጥዑይ ሰብ)
  - ክጸውም ንዝኸእል (ሕሙም። ገያሻይ ቆልዓ ኣይምልከቶምን)
  - ነባሪ (ማለት ናይ ነዊሕ ጉዕዞ ገያሻይ ዘይኮነ)
- ካብ ናይ ኣዴታታ ወይ ድማ ካብ ናይ ድሕሪ ወሊድ ዝመጽእ ደም ነጻ ዝኾነት (ንደቂ ኣንስትዮ ዝምልከት)።

ኣገዳሲ ነጥቢ። ናብ እስልምና ዝኣተወ። ኣእምሩኡ ስሒቲ ኔሩ ናብ ንቡር ዝተመልሰ። ናይ ኣዴታታ ወዲኣ ደው ዝበለላን ዝነቀጸላ ሰበይቲ። ቆልዓ ነይሩ ዓቕሚ ኣዳም ዝበጸሐ ካብታ መዓልቲ እቲኣ ጀሚሮም ዘርከቡለን ናይ ሮሞዳን መዓልታት ክጸሙ ይግባእ፤

መን ንኸጸውም ግድነት ዘይኮኖ?

- ከምቲ ኣብ ቁርኣን ተጠቂሱ ዘሎ ገያሻይ ኣብ ግዜ መገሻ ንኸይጸውም ምሕረት ተጌርሉ እዩ፤ እቲ መገሻ ግን ነዊሕን ኣድካምን ምስዝኸውን ከተፍጥር ፍቕድ ይኸውን። ኣብ ካልእ ግዜ ግን ናይተን ዘፍጠርካየን ዝሓለፉኻ መዓልታት ጸብጺብካ ትጸመን (ቀዳእ ይበሃል)።
- ናይ ጥዕና ጸገም ዘለዎ ሕሙም ድማ ካብ ጾም ነጻ እዩ፤ እቲ ሕማም ግዚያዊ ኮይኑ ክሓዊ ዝኸእል እንተኾይኑ ኣብ ዝሓወየሉ ክጸውም ይጅምር ናይተን ዝሓለፈኣ ድማ ኣብ ካልእ ግዜ ይጸመን (ይቐድየን)።
- ናይ ዕድመ ሰብ ጸጋ ድማ ብሰንኪ ዕብዮቶም ጾምን ድኻምን ክጸውሩ ዘይክእሉ ድማ ኣይጸሙን እዮም።። ግን ነቲ ክጸሙዎ ዝግበኦም ናይ ወርሒ ሮሞዳን ጾም ግን ብውህበት ይትክእዎ.. ንዘይብሉ ድኻ የብልዑ።።
- ነፍሰ-ጸር ወይ ድማ ኣጣባቂት ዝኾነር ነንብሳን ንወዳን ትፍርህ ሰበይቲ ከተፍጥር ይፍቀደላ እዩ።። ግን ልክዕ ከምቲ ካልእ ድሕሪ ናይ ምጥባው ግዜ ምዝዛምን ናይ ምውላድ ግዜ ምስ ዝበጸሕን ቀዳእ ኢላ ክትጸም ኣለዎ፤
- ኣብ ግዜ ኩናት ምስ ጸላኢኻ ኣብ ትገጥመሉ ጾም ከድክመኒ ይኸእል እዩ እንተደኣትብል ኮንካ ከተፍጥር ትኸእል።

ጾም ዘፍርሱ ነገራት

  - እንዳፈለጥካ ምብላዕ ወይ ምስታይ
  - ብፍላጥ ኢድካ የእቲኻ ምምላስ
  - ናይ ኣዴታት እንተደኣ መጺኡዎ
  - ድሕሪ ወሊድ ደም ምስ ዝፈሳ
  - ናይ ሓይሊ ተባሂሉ ዝውሰድ መግቢ ምስትወሲድ
    - መድሃኒት ከኒና ኮነ መራፍእ ምስትወሲድ
    - ኣብ ግዜ ጾም ምስ ሰበይትኻ ርክብ ምስትፍጽም

አብ ግዜ ጾም ብዘይፍላጥ ትበዎን ትሰትዮን ጾም ኣየፍርስን እዩ ኣብታ ዝዘከርካላ ግን ከተቋርጾ ኣለካ፤ እንዳፈልጥካ ምብላዕን ምስታይን ከምኡ ድማ ምስ ሰበይትኻ ርክብ ምፍጻምን እቲ ዝዓበየ ዘንቢ ስለዝኾነ ክንጥቀቀሉ ይግበኣና፤ ምትካኽ ሽጋራ ጾም የፍርስ እዩ፤

አብ ግዜ ጾምካ እንተገበርካዮም ንጾምካ ዘይትንክፉ ፍቕዳት ዝኾኑ ነገራት

- ኣብ ዝኾነ ግዜ ምሉእ ኣካላትካ ወይ ክፋል ናይ ኣካላትካ ብማይ ምሕጻብ።
  - ከም ኩሕሊ። ናይ ዓይኒ ወይ ናይ እዘኒ ነጥቢ ዝእመሰሉ ነገራት።
  - ንሰበይትኻ ምስዓም ወይ ምትንኻፍ (ነብሱ ክቆጻጸር ንዝኽእል ሰብ)።
  - ብኣፍካ ኮነ ብኣፍንጫኻ ማይ ምጉጽጓጽ። ማይ ከየስቶኽካ ንውሽጢ
    - ጥፍጣፍካ ምውሓጥ።
- ብዘይደለኻዮ ከተምልሰን ደቂሰካ ከለኻ ዝፈሰካ ነገራትን ንጾም ኣየፍርስዎን እዮም፤ ረቢ ጾምና ተቐቢሉ ካብቶም ናይ ሎሚ ርሞዳን ካብ ሓዊ ገሃነም ነጻ ዝበሎም ይግበረና ኣሚን!